

VÄRLDS HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 1 2023

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

**MIN KROPP,
MITT VAL**
FORTSATT KAMP FÖR
FLICKOR OCH KVINNOR

*Intervju
med bistånds-
ministern*
SIDAN 10

*Nedskärningar
på FN-förbundet*
SIDAN 17

Foto: UN Photo/Evan Schneider

FN-chefen António Guterres talar vid COP15-mötet om biologisk mångfald.

HISTORISKT AVTAL SKYDDAR BIOLOGISK MÅNGFALD

Efter flera års förhandlingar kunde ett historiskt globalt ramverk för att skydda biologisk mångfald antas i Montreal, Kanada, i december. Mötet ägde rum inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald och var det 15:e för konventionens statsparter ("COP15"). Det skulle egentligen ha hållits i Kunming, Kina, 2020 men blev uppskjutet på grund av pandemin, och avtalet kallas därför Kunming-Montreal-ramverket.

Överenskommelsen följdes av uppmaningar från många håll till regeringar att skyndsamt börja omsätta den i praktiken.

"Den här överenskommelsen innebär att människor jorden runt kan börja hoppas på verkliga framsteg i arbetet med att stoppa förlusten av biologisk mångfald och att återställa våra hav och landmassor på ett sätt som säkrar vår planet och respekterar de rättigheter som ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen har," sa Achim Steiner, chef för FN:s utvecklingsprogram UNDP.

Läs mer på www.cbd.int.

OZONLAGRET PÅ VÄG ATT ÅTERSTÄLLAS

Ozonlagret som skyddar jorden från farlig UV-strålning från solen kommer att återställas inom fyra årtionden, enligt en FN-anknuten expertpanel. Framstegen beror på Montrealprotokollet som undertecknades 1987 och idag har ratificerats av samtliga FN-medlemsländer. Avtalet reglerar konsumtion och produktion av nästan 100 ozonnedbrytande ämnen.

När ozonlagret återhämtar sig minskar även den globala upp-

värmningen och bedömningen är att Montrealprotokollet kommer ha minskat den globala temperaturen med 0,7-1°C år 2100.

–Återställandet av ozonskiktet är ett uppmanande exempel på vad världen kan åstadkomma när vi arbetar tillsammans, kommenterade FN:s generalsekreterare António Guterres.

ODESSA BLIR NYTT VÄRLDSARV

Unescos världsarvskommitté har beslutat att skriva in den sydukrainska hamnstaden Odessas historiska centrum på världsarvslistan. I och med beslutet erkänns stadens unika, universella värde och hela mänsklighetens plikt att beskydda platsen.

"Odessa, en fri stad, en världsstad, en legendarisk hamn som har satt sin prägel på film, litteratur och konst har nu fått förstärkt skydd av det internationella samfundet", sa Unescos generaldirektör Audrey Azoulay vid tillkännagivandet.

Beslutet har hyllats av bland andra Ukrainas president Volodymyr Zelenskij och innebär att de 194 stater som undertecknat Världsarvskonventionen förbjuds vidta åtgärder som kan skada världsarvet, något som även gäller den angripande makten Ryssland. Odessas historiska centrum har samtidigt skrivits in på listan över världsarv i fara vilket möjliggör tillgång till förstärkt internationell teknisk och finansiell hjälp för att skydda och reparera skador. Ukraina kan nu efterfråga denna hjälp vid behov. Hittills har den historiska staden inte hamnat under samma ihållande och förödande bombardement som den tidigare blomstrande hamnstaden Mariupol i östra Ukraina som blivit så gott som ödelagd.

FN-INITIATIV FÖR TIDIG VARNING LANSERAT

Ett initiativ för att säkerställa att system för tidig varning vid väderrelaterade katastrofer är på plats överallt lanserades i Bridgetown, Barbados, i februari. Regionen Karibien är särskilt utsatt för extremväder och drabbades 2021 av 21 stormar varav sju nådde orkanstyrka.

Initiativet EW4ALL – Early Warning Systems for All – presenterades av FN:s generalsekreterare António Guterres vid klimatomötet COP27 i Egypten i november.

"Antalet väderrelaterade katastrofer

runt om i världen har femdubblats under de senaste 50 åren men trots det har inte alla länder i Karibien heltäckande system för tidig varning" sa Petteri Taalas, generalsekreterare vid världsmeteorologiska organisationen WMO, vid eventet i Bridgetown.

Varningssystem är den mest beprövade och kostnadseffektiva klimatanpassningsåtgärden, menar WMO. De inte bara räddar liv utan minskar också de ekonomiska förlusterna vid klimatkatastrofer. Investeringar på 3,1 miljarder dollar beräknas behövas under de kommande åren för att nå målet om tidig varning för alla till 2027.

WHO BEGÄR ÖKAD FINANSIERING

I en appell inför det kommande året konstaterar Världshälsoorganisationen, WHO, att ofattbara 339 miljoner människor nu är i behov av humanitär hjälp. WHO arbetar idag med ett tidigare ööverträffat antal nödsituationer runtom i världen och behöver 2,54 miljarder dollar för att under året kunna genomföra de insatser som situationen kräver. Bland de kriser som organisationen hanterat under början av 2023 kan nämnas översvämningarna i Pakistan, omfattande matosäkerhet och svält i Sahel och på Afrikas horn samt jordbävningarna i Syrien och Turkiet.

Tedros Adhanom Ghebreyesus, FN-organets generaldirektör, betonar behovet av ökad finansiering. "Fler människor än någonsin tidigare står inför överhängande risk att drabbas av sjukdom och svält och de behöver vår hjälp nu. Världen kan inte titta bort och hoppas att dessa kriser löser sig av sig själva," säger han.

Som ofta är fallet är de mest utsatta också de värst drabbade, konstaterar WHO vidare.

Foto: UN Photo/Estimote Dedebe

Situationen i Pakistan efter de katastrofala översvämningarna hösten 2022 kräver stora insatser av WHO.

BISTÅNDSPOLITIK MED KONSEKVENSER

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: @varldshorisont

Ansvarig utgivare och redaktör:
AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikanter: Calle Ljunggren och
Eric Corneford
Layout: Pär Lundqvist, Adapt Media
Tryck: Ljungbergs Tryckeri, Klippan
Annonser: varldshorisont@fn.se
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska
FN-förbundet. ISSN 0042-2134
Prenumerationspris: 250 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

Världshorisont trycks
på miljömärkt papper

#1

Omslagsbild:

FN uppmanar varje år till 16 dagar med aktivism mot könsbaserat våld, från internationella dagen mot våld mot kvinnor den 25 november – även kallad Orange Day – till MR-dagen den 10 december. Bilden är från ett evenemang på detta tema i Malawi 2022.
Foto: UN Women/Faith Mvula

Efter några månader med frågetecken kring den nya regeringens biståndspolitik börjar bilden till viss del klarna. Till att börja med kan konstateras att Agenda 2030 inte nämns överhuvudtaget i utrikesdeklarationen som presenterades i februari. Den globala kraftsamling kring 17 gemensamma mål för hållbar utveckling som agendan faktiskt bidragit till verkar inte ha gjort något större intryck på Ulf Kristersson och hans kollegor. Samtidigt sägs att det svenska biståndet ska reformeras “med fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet”. Enprocentmålet skrotas och volymerna ska minska men kvaliteten öka. Bidragen till FN-organisationerna ska minska men stödet till civilsamhället öka.

Exakt hur ekvationen ska gå ihop är i nuläget oklart och många biståndsexperter är kritiska till de signaler som kommit hittills. Till exempel skriver professor Göran Sundström i Omvärlden att den nya biståndspolitiken påminner om den som Alliansregeringen och minister Gunilla Carlsson bedrev 2006-2014. Sundström, som bland annat skrivit en bok i ämnet, drar slutsatsen att bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell, om han fortsätter “att gå i Carlssons fotspår, löper ... stor risk att gå samma öde till mötes som sin föregångare, med en missnöjd förvaltning och havererade resultatmodeller”.

Flickors och kvinnors rättigheter, som detta nummer av Världshorisont handlar om, anges som prioriterade i biståndet. Minister Forssell har tackat nej till muntlig intervju på detta tema men har svarat skriftligt på några frågor. När det gäller vad som händer med stödet till de för flickor och kvinnor så viktiga FN-organisationerna UN Women och UNFPA svarar han att det är “fortsatt viktigt för att främja global jämställdhet och stärka kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter”.

Att anslagen till båda organen minskas med 25 procent detta år väljer han att inte nämna.

När det gäller svenska civilsamhällesorganisationer som bedriver informations- och påverkansarbete på biståndsområdet minskas stödet mycket kraftigt, något som drabbar bland annat FN-förbundet hårt. Läs mer om detta på sidan 17.

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

4 Världens flickor och kvinnor hårt drabbade av kriser och konflikter	11 Faktablad om mål 9: hållbar industri, innovation och infrastruktur
6 Afghanistan: allt fler restriktioner begränsar flickor och kvinnor	15 Analys: Så här arbetar FN för att främja global jämställdhet
8 Happy, 20, vill se ett Tanzania där kvinnor har makt över sina kroppar	16 Referat: "Kvinnlig könsstympning är inte kultur och tradition"
10 Intervju med bistånds- och utrikes-handelsminister Johan Forssell	17 Förändrad biståndspolitik tvingar FN-förbundet till nedskärningar

Fátima Issufo de Carvalho från organisationen PROMURA deltar i en manifestation mot våld mot kvinnor i samband med en konferens om kvinnor, fred och säkerhet i Pemba City, Mocambique, i november 2022.

Auktoritära krafter hotar flickors och kvinnors rättigheter

Flickor och kvinnor i låg- och medelinkomstländer möter stora utmaningar och i kriser och konflikter är de särskilt utsatta. Trots det finns det anledning att vara positiv inför framtiden, menar Ulrika Grandin på UN Women Sverige.

Konflikter, kriser och fattigdom drabbar flickor och kvinnor hårt. Tydliga exempel på detta sågs under pandemin. Kvinnor förlorade sina jobb i större utsträckning, förblev utanför arbetsmarknaden och våldet mot dem i hemmet ökade.

I länder där kriser tvingar flickor och kvinnor på flykt ökar det sexuella våldet liksom mödra- och barnadödligheten. Men även inhemska politiska krafter kan i vissa länder utgöra ett hinder för dem.

– Jag skulle säga att den största

utmaningen, inte bara i låg- och medelinkomstländer utan globalt sett, är det bakslag mot flickors och kvinnors rättigheter som vi sett under senare år, säger Ulrika Grandin, verksamhetschef för UN Women Sverige.

TAR BORT JÄMSTÄLLDHET

– Innan jag började på UN Women 2022 jobbade jag på UD och där märkte jag i förhandlingar med vissa länder att de vill ta bort begrepp som jämställdhet. Tendensen att dra sig tillbaka från de

progressiva överenskommelser i FN som man tidigare förpliktigt sig till är tydlig. Även i Sverige syns detta bakslag.

I nuläget märks en våg av auktoritära rörelser i många låg- och medelinkomstländer. När sådana krafter får politisk makt är det just flickor och kvinnor som drabbas hårdast av försämrade individuella rättigheter. Ett extremt exempel på ett sådant händelseförlopp ses efter talibanernas återkomst till makten i Afghanistan 2021. Där förtrycks hela gruppen flickor och kvinnor systema-

tiskt. FN uppskattar att 28 procent av de afghanska kvinnorna mellan 15 och 49 år gifts bort innan de fyller 18 år, en siffra som väntas stiga på grund av ökad fattigdom efter pandemin och talibanernas återkomst till makten.

Barnnäktenskap är inte bara djupt problematiskt, det är också komplicerat, menar Grandin:

– Barnnäktenskap har ofta med

fattigdom och överlevnad att göra. Att gifta bort sin dotter kan vara ett sätt för både familjen och dottern att överleva. Men det får hemska följder

för både individen och samhället. Den bortgifta flickan får förmodligen ingen utbildning och har då mindre makt över sitt eget liv för resten av livet.

Problematiska sedvänjor och traditioner som drabbar flickor och kvinnor förvärras i kontexter av fattigdom, krig och kriser – liksom det sexuella våldet, fortsätter hon. Men även i länder där det råder fred och relativt välstånd möter flickor och kvinnor utmaningar. Statistik från UN Womens globala databas visar att våld mot kvinnor utövas betydligt oftare av män i nära relationer än av främmande män och att det sker i hela världen, oberoende om det gäller låg-, medel- eller höginkomstländer. Förtryck och våld mot flickor och kvinnor är en global angelägenhet, understryker Grandin.

UNIKT ARBETSSÄTT KRÄVS

För att möta utmaningarna med de maktstrukturer som finns i både samhällen och relationer jobbar UN Women alltid utifrån den kontext landet befinner sig i. Det finns ingen universallösning utan varje land, region och relation kräver ett unikt arbetssätt.

– Vi jobbar mycket med att få med alla i arbetet för jämställdhet. Statistik visar att både män och kvinnor får det ekonomiskt och hälsomässigt bättre i ett mer jämställt samhälle. Destruktiva könsroller påverkar hela samhället negativt.

– I vissa länder jobbar vi med pappor och pappa-rollen som en ingång till att prata om relations- och könsfrågor. I andra länder är det snarare en ekonomisk ingång vi använder. Då trycker vi

på att kvinnligt deltagande i ekonomin stärker hela landets ekonomi, säger Grandin.

UN Womens arbete går alltså till stor del ut på att informera och upprätta dialog med stater om flickors och kvinnors situation. Om detta inte räcker finns ofta en juridisk ingång att jobba med. UN Women arbetar för att stärka lagstiftning för jämställdhet och mot diskri-

minering av kvinnor och flickor. Lagar mot våldtäkt inom äktenskap eller våld mot kvinnor är helt avgörande och sänder också en tydlig samhällelig signal om att detta inte får före-

komma. Därför kan det ofta vara värt att börja med det juridiska för att försöka etablera nya normer. Det handlar om att på bästa sätt i rätt kontext förmedla att jämställdhet är en rättighetsfråga och en fråga där hela samhället har mycket att vinna.

LOKALA AKTÖRER VIKTIGA

Lokala kvinnorrättsorganisationer är centrala för UN Womens arbete. De är experter på just den kontext som finns i landet och är därför ovärderliga som stöd. Likaså är stödet från både regeringar och allmänheten i höginkomstländer viktigt. Ett exempel på det är situationen i Iran:

– För kvinnorrättskampar i Iran har det betydligt mycket att länder som Sverige och dess medborgare har visat sitt stöd. De har uttryckligen bett om det och även stöd genom sociala medier har spelat stor roll.

– Vi som bor i länder med yttrandefrihet ska både uttrycka vårt stöd för kampen i Iran och trycka på vår regering för att den ska påverka utvecklingen, till exempel genom sanktioner mot den iranska regimen.

Stödet från höginkomstländer – både finansiellt och politiskt – är nödvändigt för att UN Women ska kunna vara verksamt i låg- och medelinkomstländer, fortsätter Grandin. FN kan som ingen annan organisation nå ut till hela världen. Bland det viktigaste medborgare i höginkomstländer kan göra för att stödja flickor och kvinnor globalt är därför att stödja FN, menar Grandin. Både det politiska och det ekonomiska stödet gör stor skillnad.

UN Women bevakar också andra delar av FN-systemet för att säkerställa att alla arbetar med jämställdhet.

SNABB UTVECKLING

Det är lätt att känna hopplöshet inför alla problem som flickor och kvinnor i låg- och medelinkomstländer möter. Men enligt Ulrika Grandin finns det skäl att känna hoppfullhet:

– Det finns statistik som tyder på att det kommer att ta 200 år innan vi når jämställdhet i hela världen. Men utvecklingen har gått fort fram, ser man tillbaka bara några årtionden var situationen för kvinnor och flickor i låg- och medelinkomstländer markant sämre, säger hon.

– Idag går fler flickor i skolan, nya länder har antagit progressiva lagar när det gäller aborträttigheter och våld mot kvinnor samt att fler kvinnor har eget arbete. De unga feminister, både killar och tjejer, som driver dessa frågor är inspirerande och insiktsfulla. Det ger mig hopp inför framtiden.

– På det stora hela är jag väldigt positiv. Sätter man sitt hopp till civilsamhället och världens folk ser det ljus ut. Det är de auktoritära regimerna som är det stora hindret, och de kriser som pågår. Ser man tillbaka på historien så har utvecklingen onekligen gått framåt och det är jag säker på kommer fortsätta.

■ Calle Ljunggren

Foto: UN Women

Ulrika Grandin

5

Mer än fem flickor/kvinnor världen över dödas varje timme av någon i deras egen familj.

Källa: UN Women och UNODC 2022

Fot: UN Photo/Sebastian Rich

I december meddelade det afghanska styret att kvinnor inte längre får studera på universitet eller arbeta för icke-statliga organisationer. Bilden är från ett hälsocenter i Kandahar.

Allt fler restriktioner för flickor och kvinnor i Afghanistan

Afghanistan kallas ofta världens farligaste land för kvinnor. Nyligen införde talibanstyret nya restriktioner som ytterligare begränsar kvinnors och flickors fri- och rättigheter. Oron och osäkerheten inför framtiden är stor.

– Stegvis har allt fler restriktioner införts. Kvinnoministeriet har ersatts av departementet för dygd och mot synd, tonårstjejer får inte längre gå i skolan och kvinnors rörelsefrihet har begränsats. Men den väpnade konflikten är över och det tycker många samtidigt är en lättnad, säger Anna Ek, Sverigechef på Svenska Afghanistankommittén (SAK).

Den 15 augusti 2021 intog talibanerna Afghanistans huvudstad Kabul och den sittande regeringen störtades. Talibanernas offensiv hade inletts i maj och få bedömare trodde på en så snabb seger.

– Den nya politiska ledningen sa först att kvinnor skulle vara en del av samhället, de skulle få arbeta och flickor skulle få gå i skolan. Men sedan tillade de 'så länge det är i linje med islam', något som gav upphov till en rad frågetecken, säger Anna Ek.

PATRIARKALT KLANSAMHÄLLE

Talibanrörelsen är, påpekar hon, ingen enhetlig rörelse. Där finns både pragmatiska ledare och mer konservativa krafter. Det är de konservativa som just nu verkar ha övertaget. Ledarna har fått hård kritik från västvärlden, men också

från andra muslimska länder som menar att de regler och förbud som drabbar kvinnor inte har med islam att göra. I stället grundar de sig på traditioner och kulturella normer i det starkt patriarkala afghanska klansamhället.

Under de dryga två år som gått sedan talibanerna återkom till makten har den humanitära krisen i landet förvärrats och steg för steg har kvinnors och flickors fri- och rättigheter begränsats.

Den 24 december kom ett nytt dekret: kvinnor skulle inte längre få arbeta för icke-statliga organisationer. Beslutet mottogs med bestörtning, inte minst eftersom i princip all samhällsservice upprätthålls av internationella hjälporganisationer.

Beskedet kom bara några dagar efter att talibanerna meddelat att kvinnor inte längre skulle få studera på universitet.

Flera internationella organisationer ställde in sin verksamhet medan bland andra FN och SAK valde att arbeta vidare trots förbudet.

KVINNOR I VÅRDEN

”Om kvinnor förbjuds att jobba i vården återstår frågan vem som ska vårda dessa, eftersom talibanerna endast tillåter att sådan vård utförs av kvinnor. Den rådande normen är att manlig sjukvårdspersonal inte får behandla flickor, kvinnor och barn”, kommenterade SAK i ett pressmeddelande och krävde att förbudet för kvinnor att arbeta i hjälporganisationer skulle hävas.

Talibanerna meddelade senare att hälso- och sjukvårdspersonal inte omfattas av det nya förbudet. Ett liknande undantag gjordes i början av januari för lärare i årskurs 1-6.

– Många kvinnor är oroliga för framtiden och för sina döttrars framtid. Samtidigt följs inte alla regler överallt i landet eftersom Afghanistan är ett väldigt splittrat och fragmentiserat samhälle. De högstadieskolor som vi driver är öppna, men omkring en miljon tonårstjejer på andra platser i landet har inte någon skola att gå till, säger Anna Ek.

Att tonårstjejer inte får gå i skolan är ett brott mot mänskliga rättigheter och innebär också ökad risk för andra kränkningar av barns rättigheter.

– Det finns ett tydligt samband mellan utbildning och giftermål. Ju fler flickor går i skolan, desto senare gifter

de sig. En utbildad flicka föder ofta färre barn och har bättre chanser att skapa bra förutsättningar för sig själv och sin familj. Afghanistan är inget undantag och även om jag inte sett några färskasiffror ser jag att risken för barnarbete och barnäktenskap ökat sedan talibanerna tog över och fattigdomen sköt i höjden, säger Anna Ek.

KRÄVER SINA RÄTTIGHETER

Yttrandefrihet råder inte i landet men trots det möts inskränkningarna ibland av protester. Kvinnor driver kampanjer i sociala medier och kräver sina rättigheter. I december gick en liten grupp från rättighetsorganisationen Afghanistan Women's Unity and Solidarity Group ut på gatorna för att demonstrera mot att universiteten inte längre tar emot kvinnliga studenter. Protesten stoppades snabbt men även andra kvinnor – och män – har demonstrerat. Enligt internationella nyhetskanaler har manliga studenter vägrat att skriva sin slutexamen i protest mot att deras kvinnliga studentkamrater inte längre välkomnas till universiteten. Nyligen rev en universitetsprofessor i direktsänd TV sina egna utbildningsdiplom för att visa sitt missnöje och 80 universitetslärare har sagt upp sig i solidaritet med landets kvinnor.

Aleksandar Bodiroza, landrepresentant för FN:s befolkningsfond UNFPA i Afghanistan, tycker det är viktigt att män och pojkar är engagerade i kvinnors och flickors rättigheter.

KVINNLIG FÖREBILD

– I december, före de senaste restriktionerna, rådde jag träffa två tonårspojkar som spelade fotboll i Jalalabad. Vi pratade lite och jag frågade vem som var deras förebild. Till min förvåning sa de Nadia Nadim, en afghansk-dansk kvinnlig fotbollsspelare. Att de valde en kvinnlig spelare ingav mig hopp, säger han.

Afghanistan har en ung befolkning, 64 procent är under 25 år, och här finns en chans att påverka, menar Aleksandar Bodiroza.

Sedan talibanerna tog över makten har UNFPA:s arbete förändrats.

– Tidigare låg mycket fokus på påverkansarbete samtidigt som vi drev familjehälsocenter i vissa isolerade områden som till 90 procent kontrol-

Skolflickor i Qarabagh, provinsen Ghazni, i en av Svenska Afghanistankommitténs skolor.

lerades av talibanerna. I dag arbetar vi uteslutande humanitärt med fokus på mödra- och förlossningsvård, reproduktiv hälsa och skydd för kvinnor och flickor som utsätts för könsbaserat våld, säger Aleksandar Bodiroza.

Det faktum att UNFPA varit närvarande i landet under lång tid, och även före den 15 augusti 2021 arbetade i områden som kontrollerades av talibanerna, gör att det finns viss tillit till organisationen. I dag når UNFPA ut i hela landet med sin verksamhet.

UTBILDAR BARNMORSKOR

Inom ramen för familjehälsoprogrammet utbildas också barnmorskor som sedan arbetar inom mödravården i sina hemdistrikt. Minskad mödradödlighet är en av de stora utvecklingsframgångarna de senaste 20 åren, fram till 2021 då talibanerna återtog makten. Afghanistan gick från 1 450 döda kvinnor per 100 000 födselar till 638 per 100 000 födselar. Men liksom framstegen på fri- och rättighetsområdet – med fler flickor i skolan, fler yrkesarbetande kvinnor och förbättrad jämställdhet – är detta framgångar som nu riskerar att raderas ut. Mödradödligheten förväntas stiga i takt med att antalet oönskade graviditeter ökar.

Våld, otillräcklig sjukvård och utbredd fattigdom gör att Afghanistan av många ses som den farligaste platsen att leva på för flickor och kvinnor. Talibanernas senaste förbud gör situationen ännu svårare.

– Vi kan fortsätta hälsoverksamheten eftersom sjukvården är undantagen de

senaste restriktionerna, men en stor del av den humanitära hjälpen påverkas. I ett konservativt land som Afghanistan kan män exempelvis inte dela ut nödhjälp till kvinnor. Utan kvinnliga medarbetare är det därför omöjligt att nå ut till änkor och familjer utan manliga företrädare, säger Aleksandar Bodiroza.

Att kvinnor inte har rätt att arbeta påverkar inte bara dem själva och deras egna familjer. Enligt beräkningar som FN gjort är den ekonomiska förlusten uppskattningsvis 1 miljard dollar, eller fem procent av BNP. Men rättighetsfrågan handlar om mer än kronor och ören.

– Flickor som inte får gå i skola förnekas inte bara rätten till en utbildning, de förnekas rätten till att drömma och vilja uppnå nya mål i livet. Sedan ska vi inte heller glömma de konsekvenser det innebär att ständigt leva med rädsla och oro, säger Aleksandar Bodiroza.

SER MÖJLIGHETER

Trots en mycket svår situation ser han ändå vissa möjligheter att åstadkomma förändringar i samhället.

– Vi måste arbeta med grundorsakerna till problemen och bli mer proaktiva. Det är något vi missade tidigare. När jag kom i januari 2021 fanns inte ett enda program som involverade män i frågor om könsrelaterat våld men för att förändra normer och åstadkomma ett paradigmskifte måste vi även engagera pojkar och män i frågorna, säger Aleksandar Bodiroza.

■ Görrel Espelund, frilansjournalist

Grupparbete och livliga diskussioner i UNAT, Tanzanias FN-förbund.

Happy, 20 år

“Min dröm är att bli en ledare och skapa förändring”

Utmaningarna för flickor och kvinnor i Tanzania är många. Världshorisont har intervjuat Happy Malunde, ung aktivist i Tanzanias FN-förbund.

Att vara kvinna i Tanzania kan vara utmanande. Många kvinnor vittnar om att de har lägre utbildning, lägre inkomster och mindre makt att besluta över sina egna liv jämfört med män. Bristande jämställdhet medför även ökad risk för könsbaserat våld. 40 procent av kvinnorna i Tanzania har någon gång utsatts för fysiskt våld och 20 procent utsatts för fysiskt våld årligen, visar undersökningar.

TANZANIAS FN-FÖRBUND

En av de samhällsaktörer som arbetar för att möta de utmaningar som flickor och kvinnor står inför är Tanzanias FN-förbund, UNAT (United Nations Association of Tanzania). För att stärka kvinnors ekonomiska självständighet och egenmakt bedriver UNAT bland annat informationskampanjer. Ett exempel är en kampanj som syftar till att öka unga kvinnors kunskap om möjligheten att söka lån från de lokala myndigheterna för att kunna starta egna företag.

– Kvinnors ekonomiska självständighet är viktig för att lindra fattigdom

och motverka könsbaserat våld. Därför sammankopplar vi kvinnliga företagsgrupper med kommunernas 10-procentslån* så att kvinnorna kan etablera egna företag, säger Ummilkher Yassin Said, kommunikatör och sakkunnig på UNAT.

ENGAGERAR UNGDOMAR

Att sprida information om hur kvinnor kan stärka sin egenmakt genomsyrar även flera andra av UNAT:s aktiviteter, däribland de som handlar om att engagera ungdomar i frågor som rör de globala målen.

En av ungdomarna är Happy Malunde, en 20-årig tandläkarstudent från Muhimbili University of Health and Allied Sciences. Hon började engagera sig i UNAT:s aktiviteter 2020 och tycker att det är väldigt givande och lärorikt.

– FN-förbundet har stort inflytande i Tanzania och är bra på att engagera ungdomar i frågor som rör samhällsutveckling. Tack vare FN-förbundet har jag lärt mig mer om de globala målen och hur jag i min tur kan informera och utbilda

mitt samhälle för att skapa förändring, säger hon.

Happy hörde först talas om FN-förbundet genom dess ungdomssektion som arrangerar debatter och informationsmöten på universitet. Hon tyckte att UNAT:s aktiviteter lät intressanta då hon så länge hon kan minnas har velat arbeta med mänskliga rättigheter.

– Vissa ungdomar är intresserade av dataspel, skönhet eller kläder. Jag är intresserad av mänskliga rättigheter, det är inte svårare än så. Men själva arbetet är svårt för vi har många utmaningar gällande mänskliga rättigheter i Tanzania, säger Happy.

GOD HÄLSA GRUNDLÄGGANDE

Hennes engagemang grundar sig i de globala målen då hon menar att de utmaningar som flickor och kvinnor möter inte endast är kopplade till jämställdhetsmålet (mål fem) utan även till de andra 16 målen.

– Mål nummer tre, god hälsa och välbefinnande, är för mig ett av de viktigaste målen. Utan god hälsa kan inte flickor och kvinnor inte gå i skolan eller jobba, säger Happy.

Hon är övertygad om att kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter behöver prioriteras. Att flickor och kvinnor får utbildning är också grundläggande, menar hon, eftersom det är en förutsättning för att skapa hållbara förändringar och öka kvinnors egenmakt.

Happy önskar särskilt att fler ungdomar engagerar sig i arbetet för att få färre flickor att gifta sig och skaffa barn i tidig ålder. Frågan är utmanande då 31 procent av kvinnorna i Tanzania gifter sig innan sin 18-årsdag.

– Hade jag idag kunnat ändra på en sak så hade jag förhindrat att 14-åringar gifter sig och skaffar barn. När flickor gifter sig så unga blir de oftare utsatta för könsbaserat våld och de får väldigt liten makt över sina liv, säger Happy.

TYST OM SEXUELL HÄLSA

I en civilsamhällesrapport som granskar statusen för de globala målen i Tanzania framkommer att gifta flickor och kvinnor har mindre beslutande makt över sin egen hälsa. Tystnadskultur kring sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter förhindrar kunskaps-spridning och det gör att flickor och

kvinnor inte vet hur de ska skydda sig mot graviditet eller upplever att de kan bestämma om kondom ska användas eller inte. Detta bidrar till att graviditet bland unga ökar. 27 procent av flickorna i åldern 15-19 år har genomlevt minst en graviditet och andelen ökar för varje år. Rapporten visar att man genom att bryta tystnadskulturen och nå ut till utsatta grupper kan öka kvinnors egenmakt och förhindra oönskade graviditeter och tidiga äktenskap.

KVINNLIG KÖNSSTYMPNING

En annan utmaning i Tanzania som Happy lyfter är kvinnlig könsstympning. Förekomsten av denna skadliga sedvänja har minskat sedan 90-talet även om ingreppet fortfarande görs. Kvinnlig könsstympning är vanligare på landsbygden där det uppskattas att 13 procent av kvinnorna är stympade jämfört med 5 procent i städerna. Seden är förknip-

Happy Malunde vill se ett slut på barnäktenskapen i Tanzania.

pad med kontroll över kvinnans sexualitet och därför kopplad till bristande jämställdhet.

– Vi unga kvinnor som har kunskap om våra rättigheter vet att vi kan balansera skola, vänner och vår sexualitet. Vi har makt över våra egna kroppar. Fler kvinnor i Tanzania behöver den kunskapen och egenmakten, säger Happy.

Genom UNAT:s aktiviteter får allt fler unga kvinnor som Happy kunskaper om flickors och kvinnors rättigheter och om hur man själv kan sprida kunskapen till andra. Resultatet blir en positiv spiral som ökar kvinnors egenmakt och skapar hållbar förändring.

– Min dröm är att en dag vara en ledare som skapar förändring och utveckling för mitt land. Jag vill öka hälsan och jämställdheten i landet och förhindra klimatförändringar, säger Happy.

■ Malin Håkansson, praktikant på UNAT hösten 2022

**"10-procentslån" innebär att kommuner i Tanzania avsätter 10 procent av sina intäkter till räntefria lån till kvinnor, unga och personer med funktionsnedsättning som vill starta företag.*

Projekt Flicka

Rätten till sin kropp, till utbildning och till självbestämmande

Varje dag diskrimineras och kränks flickor och kvinnor världen över för att de är födda som just flickor. De könsstympas, nekas skolgång, fråntas rätten till sin kropp, tvingas in i barnäktenskap och utsätts för sexuellt våld.

Svenska FN-förbundet har länge arbetat med att stärka flickors rättigheter och samlar genom projekt Flicka in medel till UNFPA, FN:s befolkningsfond. Pengarna går till

UNFPA:s arbete för flickors rättigheter i Afarregionen i norra Etiopien där barnäktenskap och kvinnlig könsstympning är vanligt förekommande. Medelåldern för giftermål är 16,5 år och 92 procent av kvinnorna och flickorna i åldern 15-49 år har utsatts för könsstympning. Det finns flera bidragande orsaker, bland annat kunskapsbrist och fattigdom.

UNFPA:s metoder inkluderar därför utbildning av och dialog med nyckelpersoner såsom klanledare, lärare och

representanter för rättsväsendet så att kunskapen om riskerna med dessa skadliga sedvanor ökar. Andra viktiga delar av projektet är utdelning av skolmaterial och mensskydd för att säkerställa att flickor fortsätter sin skolgång och bankböcker med ett litet kapital för att de ska kunna skapa sig en bättre framtid.

17 år gamla Asiah Hagere Momin går i en internatskola i Afarregionens huvudstad Semera. FN:s befolkningsfond UNFPA stödjer skolan där flickorna får husrum, mat, skolmaterial och mensskydd. "Om jag hade stannat i min hemby hade jag varit gift och fött barn vid det här laget" konstaterar Asiah. Tack vare gruppdiskussioner i hennes tidigare skola om farorna med könsstympning och barnäktenskap fick hon ny kunskap och kunde argumentera emot sina föräldrar, berättar hon. En äldre kvinnlig släkting som tidigare gått på internatskolan gav henne stöd. Nu planerar Asiah att gå vidare till studier i medicin och sedan komma tillbaka till sin hembygd och hjälpa människor.

Foto: UNFPA

Johan Forssell:

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter prioriteras

Moderaten Johan Forssell är bistånds- och utrikeshandelsminister i regeringen Kristersson. Världshorisont fick möjlighet att skicka några frågor på temat flickors och kvinnors rättigheter till ministern som svarat skriftligen.

Johan Forssell.

Enligt regeringsförklaringen ska flickors och kvinnors rättigheter prioriteras framöver. Hur kommer det att märkas i det svenska biståndet?

I sin biståndspolitik prioriterar regeringen arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) vilket är ett område som påverkar många flickor och kvinnor. Vi har gett Sida i uppdrag att återkomma med underlag för en eventuell global strategi på området.

Därtill har vi gett Sida i uppdrag att använda minst 260 miljoner kronor för verksamhet under strategin för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Flickors och kvinnors mänskliga rättigheter utgör även en viktig del av svenskt stöd till förmån för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Regeringen kommer prioritera stöd till demokrati- och människorättsförsvare, inklusive kvinnor och flickor, liksom stöd till organisationer som arbetar för att värna mänskliga rättigheter och demokratiska principer, inte minst i närområdet.

Regeringen har också sagt att civilsamhället ska prioriteras. Hur kommer det att märkas när det gäller just flickors och kvinnors rättigheter?

Vi menar att civilsamhällesorganisationerna har en viktig roll i biståndet, inte minst i vårt demokratiarbete men också i andra av regeringens prioriterade områden. Fördelen med civilsamhällesorganisationer är att de ofta har en

stark lokal förankring, vilket är betydelsefullt i genomförandet av utvecklingspolitiken. Regeringen ska fortsätta att stödja svenska, internationella och lokala civilsamhällesorganisationer, inklusive kvinnoleda civilsamhällesorganisationer.

Hur kommer utrikesförvaltningen och ambassaderna ute i världen att arbeta för att främja flickors och kvinnors rättigheter?

Utrikesförvaltningen och utlandsmyndigheterna ska representera Sverige och bevaka och främja svenska intressen. I uppgifterna ingår att föra dialog med offentliga företrädare och civila sam-

hället, följa och rapportera om landets politiska och ekonomiska utveckling, få genomslag för svenska positioner i multilateralt förhandlingsarbete för de myndigheter som berörs av det och främja

en positiv bild av Sverige liksom handel mellan Sverige och andra länder. I länder där Sverige bedriver utvecklingssamarbete arbetar utlandsmyndigheterna för att biståndsinsatserna ska bli så effektiva som möjligt. Arbetet för att främja kvinnors och flickors rättigheter är en mycket viktig del av det.

Vad händer med det svenska stödet till UNFPA? Vad händer med stödet till UN Women?

Regeringen har valt att öka ambitionen för att göra det svenska biståndet och fattigdomsbekämpningen mer fokuserat, relevant, effektivt och transparent

utifrån prioriteringarna Ukraina, humanitärt stöd, hälsoinsatser för de mest utsatta och sårbara, stöd till MR-försvare, klimatbistånd samt stöd till kvinnors och flickors möjligheter och rättigheter inklusive SRHR.

Sverige kommer att fortsätta att verka för en breddad givarbas liksom för reformer, effektiviseringar och nytänkande inom FN-systemet, inte minst för att säkerställa att FN mer effektivt kan nå resultat på landnivå. Sveriges samarbete med UNFPA och UN Women är fortsatt viktigt för att främja global jämställdhet och stärka kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter.

Budgeten för information och kommunikation i Sverige skärs ner från 155 miljoner kronor till endast 20 miljoner kronor för 2023, något som får katastrofala effekter för det arbete som handlar om att sprida kunskap i Sverige om utvecklingsarbete och bistånd. Vad kan detta på sikt få för konsekvenser för Sveriges arbete för flickors och kvinnors rättigheter?

Vi vill att svenskt bistånd ska gå till just bistånd i behövande mottagarländer. Biståndet är en begränsad resurs som måste användas strategiskt och helst i händerna på organisationer med lokal förankring som gör skillnad på marken i ett kallt Ukraina, snarare än i varma kontorsrum i Stockholm. Kommunikationsanslaget har för övrigt varierat mycket över tid. Sett till budgetutfallet under perioden 2000 till 2021 var det som lägst 2011 (5,3 miljoner), sedan har det ökat till över 160 miljoner. Det finns dessutom utöver detta en hel miljard avsatt i Sidas regleringsbrev för demokrati och mänskliga rättigheter. Demokratiarbete bör kunna bedrivas inom ramen för det anslaget. ■

FN FAKTA.

Arbetare inom tobaksindustrin i Malawi.

GLOBALA MÅLEN: MÅL 9 – HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATION OCH INFRASTRUKTUR

Stark industri och infrastruktur en förutsättning för hållbar utveckling

Mål 9 i Agenda 2030 handlar om att etablera fungerande och stabila industrier och infrastrukturer i världens länder. Vikten av en diversifierad industrisektor och stark infrastruktur blev tydlig under pandemin då länder som uppnått detta klarade sig bättre. Innovation och tekniska framsteg är viktiga för att systemet ska vara hållbart.

I dagens moderna samhällen är en stark industrisektor och fungerande och stabil infrastruktur en viktig grund. Att industrier och infrastrukturer görs mer inkluderande och hållbara är också vik-

tigt för att möta framtida utmaningar. I detta sammanhang är innovation och teknologiska framsteg avgörande och bidrar dessutom till att skapa nya marknader och arbetstillfällen, något som i

sin tur kan leda till en mer effektiv och jämlik resursanvändning. Investeringar i hållbara industrier, forskning, miljövänlig teknik och innovation – som mål 9 i Agenda 2030 också handlar om – ger

9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny global utvecklingsagenda, Agenda 2030. Den innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals, SDGs) som syftar till att avskaffa fattigdom och hunger, rädda vår planets ekosystem och klimat och skapa fredliga, inkluderande och trygga samhällen. Det är den mest omfattande och ambitiösa utvecklingsplan som mänskligheten någonsin har haft. Världens regeringar bär det yttersta ansvaret för att agendan genomförs men varje människa på jorden berörs och om målen ska kunna nås krävs att alla betydande aktörer i samhället medverkar och påverkar utvecklingen i rätt riktning. I detta faktablad belyser vi det nionde av de 17 målen: hållbar industri, innovation och infrastruktur.

förutsättningar för miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling.

Coronapandemins effekt på våra samhällen illustrerar vikten av dessa frågor. Ekonomier med en diversifierad industrisektor, mer högteknologisk verksamhet och stark infrastruktur (däribland transporter och internettillgång) tog mindre skada under pandemin och återhämtade sig snabbare.

Under 2021 kom den globala tillverkningsindustrin igång igen även om återhämtningen var ojämn och många aktörer hade fallit bort. I höginkomstländer har både hushåll och företag varit föremål för olika stödåtgärder medan sviktande global efterfrågan och störningar i den globala handeln drabbat verksamheter i de minst utvecklade länderna hårt. Där påverkades nästan vart tredje arbetstillfälle negativt av krisen och återhämtningen har varit trög och osäker.

De grupper på arbetsmarknaden som drabbades hårdast av pandemin var kvinnor, ungdomar och arbetare med sämre yrkeskunskaper. En av de branscher som fick störst problem var textilindustrin där en stor del av arbetskraften utgörs av kvinnor.

På grund av sina begränsade ekonomiska resurser och större beroende av leveranskedjor drabbades småföretag särskilt hårt under pandemin och många tvingades lägga ner. Detta gällde i ännu högre grad småföretag i den informella sektorn, delvis på grund av att de inte kunnat ta lån och tillgodogöra sig stödåtgärder på samma sätt som andra företag. Småskaliga företag i Afrika drabbades också hårdare då det var svårare för dem att få fördelaktiga krediter jämfört med små företag i andra delar av världen.

Branscher som däremot klarade sig särskilt bra under pandemin var de som producerar högteknologiska och kvalificerade produkter såsom mediciner, datorer och annan elektronik. Enligt statistik stod dessa produkter för endast 10,5 procent av den totala mängden tillverkade varor i de minst utvecklade länderna 2019 medan de utgjorde 47,7 procent av totalen i Europa och Nordamerika.

Mobilt bredband (tredje generationens, 3G, eller senare) är basen för att ansluta sig till internet i de flesta utvecklade länder. Utöver bredband krävs

Mål 9 – Bygga motståndskraftig infrastruktur och hållbar industrialisering

Delmål 9.1

Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.

Indikator 9.1.1 – Andel av befolkningen på landsbygden som bor inom 2 km från en väg som är farbar året om (denna indikator är inte relevant för Sverige enligt SCB)

Indikator 9.1.2 Passagerar- och godsvolymer fördelat på trafikslag

Indikator 9.1.3(N) – Andel av befolkningen som har enkel tillgång till kollektivtrafik

Delmål 9.2

Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.

Indikator 9.2.1 – Tillverkningsindustrins förädlingsvärde som andel av BNP och per capita

Delmål 9.3

Öka tillgången för småskaliga industriföretag och andra företag, i synnerhet i utvecklingsländerna, till finansiella tjänster, inklusive överkomliga krediter, samt deras integrering i värdekedjor och marknader.

Indikator 9.3.1 – Andelen småskaliga industriföretag av industrins totala förädlingsvärde

Indikator 9.3.2 – Andelen småskaliga industriföretag med lån eller kreditram

Delmål 9.4

Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra den hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.

Indikator 9.4.1 – Koldioxidutsläpp per enhet förädlingsvärde

Indikator 9.4.2(N) – Omsättning, export och förvärvsarbetande inom miljösektorn i Sverige

Indikator 9.4.3(N) – Industrins investeringar i miljöskydd per miljöområde

DELMÅL 9-1

SKAPA HÅLLBARA, MOTSTÅNDSKRAFTIGA OCH INKLUDERANDE INFRASTRUKTURER

DELMÅL 9-2

FRÄMJA INKLUDERANDE OCH HÅLLBAR INDUSTRIALISERING

DELMÅL 9-3

UNDERLÄTTA TILLGÅNGEN TILL FINANSIELLA TJÄNSTER OCH MARKNADER

DELMÅL 9-4

UPPGRADERA ALL INFRASTRUKTUR FÖR ÖKAD HÅLLBARHET

teknisk utrustning i form av till exempel dator eller mobiltelefon liksom tillräckliga kunskaper hos användaren. Det relativt höga priset på sådan utrustning, ihop med bristande läs- och skrivkunskaper och digitalt kunnande, är alltså ett hinder för många människors internetanvändande. Mellan 2015 och 2021 dubblerades 4G-täckningen i världen

och mätningar från 2021 visade att 95 procent av världens befolkning bor i områden som täcks av mobilt bredband. Dock finns en kraftig eftersläpning i de minst utvecklade länderna och kustlösa utvecklingsländer där 17 procent av befolkningen saknar täckning. Detta innebär att delmål 9.C i Agenda 2030, om allmän och ekonomiskt överkomlig

MÅL 9

Infrastruktur, verka för en inkluderande ekonomi samt främja innovation.

Delmål 9.5

Förbättra den vetenskapliga forskningen och industrisektorernas tekniska kapacitet i alla länder, i synnerhet utvecklingsländerna, bland annat genom att till 2030 uppmuntra innovation och väsentligt öka det antal personer som arbetar med forskning och utveckling per 1 miljon människor liksom de offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling.

Indikator 9.5.1 – Utgifter för forskning och utveckling som andel av BNP

Indikator 9.5.2 – Forskare per miljoner invånare

Delmål 9.A

Främja utbyggnad av hållbar och motståndskraftig infrastruktur i utvecklingsländerna genom ökat finansiellt, teknologiskt och tekniskt stöd till afrikanska länder, de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små önationer under utveckling.

Indikator 9.a.1 – Totala offentliga flöden till infrastruktur i utvecklingsländer

Delmål 9.B

Stödja inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländerna, inklusive genom att säkerställa en gynnsam policymiljö för exempelvis industriell diversifiering och förädling av råvaror.

Indikator 9.b.1 – Andelen förädlingsvärde för medel- och högteknologiska företag i totala förädlingsvärdet

Delmål 9.C

Väsentligt öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik samt eftersträva allmän och ekonomiskt överkomlig tillgång till internet i de minst utvecklade länderna senast 2020.

Indikator 9.c.1 – Andel av befolkningen som täcks av mobilnät fördelat på teknik

"N" står för nationell indikator. Läs mer om indikatorerna för de globala målen på <https://unstats.un.org/sdgs>

tillgång till internet i de minst utvecklade länderna senast 2020, inte uppnåts.

Nästan alla urbana områden i världen täcks av mobilt bredband men på landsbygden finns vita fläckar. I de minst utvecklade länderna saknar 14 procent av landsbygdsbefolkningen all form av mobiltäckning.

SVERIGE OCH MÅL 9

Genomförandet av de globala målen följs bland annat genom ett "SDG index" kopplat till det globala nätverket Sustainable Development Solutions Network, SDSN. I sin rapportering om arbetet med målen i olika länder noterar de att Sverige uppnått de flesta av delmålen men att problem återstår med

Textilindustrin drabbades hårt av den ekonomiska krisen under coronapandemin. På bilden textilarbetare i Bangladesh.

internetåtkomst för grupper i samhället som har lägst inkomst.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen lämnade i maj 2022 en frivillig rapport till FN om genomförandet av de globala målen i Sverige. Där konstaterades att "betydande insatser har gjorts för att säkerställa en motståndskraftig infrastruktur och en inkluderande och hållbar industrialisering samt för att främja innovation." Flera positiva förändringar kan noteras enligt rapporten som nämner att regeringen hade vidtagit åtgärder för att skynda på en omfattande nyindustrialisering i bland annat Norrbotten och Västerbotten kopplad till fossilfri produktion och elektrifiering. "För att ytterligare stärka och skynda på transportsektorns och näringslivets klimatomställning och för att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland behöver fler åtgärder vidtas", säger rapporten. Sverige är även en ledande aktör för globalt innovationsfrämjande, inte minst inom ramen för det internationella utvecklingssamarbetet, konstateras det vidare. Som exempel nämns att Sverige sedan 2021 är värmland för Unicefs innovationskontor.

En rad utmaningar för Sveriges uppfyllande av mål 9 nämns också i rapporten, däribland att det är alltför stora skillnader mellan och inom regioner i tillgången till kollektivtrafik. Fler åtgärder behövs när det gäller delmål 9.1, 2 och 3, konstateras det, medan delmål 9.4 och 9.5 anses uppnådda.

TEXTEN I MÅL 9

Den fullständiga formuleringen av mål 9 i Agenda 2030 är: *“bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation (build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation)”*. För att bättre kunna kommunicera de globala målen har benämningen av varje mål getts en kortform, i detta fall “hållbar industri, innovation och infrastruktur”.

Bland delmålen kommer först fem siffermål som formulerar de centrala målsättningarna för målet. Därefter finns tre bokstavsmål (9.A, B och C) som

handlar om åtgärder och metoder för att de första fem delmålen ska kunna nås.

För att kunna mäta hur arbetet med de globala målen går har FN tagit fram 231 globala indikatorer. Varje land ska även ta fram nationella indikatorer och metoder för att mäta utvecklingen. För Sveriges del är det Statistikmyndigheten SCB som ansvarar för arbetet med indikatorerna.

Den fullständiga texten till mål 9 samt de indikatorer som är kopplade till delmålen framgår av rutan på föregående uppslag.

Foto: ILIO

Branscher som producerar högteknologiska och kvalificerade produkter, till exempel mediciner, klarade sig bra under pandemin. Bilden är från Botevgrad i Bulgarien.

Hur bidrar Svenska FN-förbundet med sin verksamhet till mål 9? Annelie Börjesson, ordförande, svarar:

Sedan Agenda 2030 och de 17 globala målen antogs 2015 har FN-förbundet arbetat med att på bred front föra ut kunskap om dessa frågor i det svenska samhället – till exempel till gymnasieelever via våra FN-skolor och till allmänheten runt om i landet via våra lokala FN-föreningar och -distrikt. Genom projektet Glokala Sverige har vi också jobbat målmedvetet med att föra ut kunskap och engagemang för målen till Sveriges kommuner och regioner. Vi samarbetar även med FN-förbund i andra länder och stödjer dem i deras arbete med de globala målen.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Hjälp oss att sprida kunskap och engagemang för de globala målen! Här är några förslag på vad du kan göra:

Rollspela om textilindustrin!

Med hjälp av rollspelet Textilfabriken kan ni ta upp frågan om ett anständigt arbetsliv och hållbar utveckling i klassrummet. Frågor som berörs är bland annat rättvis handel, arbetsmarknad och mänskliga rättigheter. I vårt pedagogiska underlag listar vi en rad skolämnen där rollspelet kan användas och ger noggranna instruktioner. Gå till fn.se och sök på “Textilfabriken”!

Lär om de globala målen!

Lär dig mer om de 17 globala målen i Agenda 2030 så du kan prata med vänner och bekanta om vikten av hållbar utveckling både lokalt, nationellt och globalt. Kommunikations- och utbildningsprojektet Glokala Sverige har tagit fram en rolig och pedagogisk webbaserad utbildning som alla kan ta del av utan kostnad. Du hittar den på: utbildning.fn.se/glokala-sverige.

Sprid kunskap om mål 9!

Mål 9 i Agenda 2030 ska främja fungerande och stabila industrier och infrastrukturer i världens länder. Agendan och de 17 globala målen är viktiga verktyg i arbetet för en bättre värld. Du kan bidra genom att beställa en bunt av detta faktablad och sprida informationen bland vänner, familj och andra intresserade (du betalar endast för portot). Skicka ett mejl till vardshorisont@fn.se!

Den iransk-amerikanska kvinnorrättsaktivisten Mana Shooshtari talar i FN-högkvarteret i New York i november 2022.

Global kamp för jämställdhet — vad kan FN göra?

Attackerna mot flickors och kvinnors rättigheter i Iran och Afghanistan sätter ljuset på FN:s möjligheter att agera. FN leder det globala arbetet för jämställdhet – men medlemsländernas agerande avgör om kampen ska bli framgångsrik.

Trots decennier av FN-arbete för jämställdhet är världen ännu en ojämsställd plats. Motståndet mot flickors och kvinnors rättigheter har dessutom hårdnat på senare år. Konservativa politiska och religiösa krafter i både demokratiska och auktoritära länder krokarm för att skjuta jämställdhetsarbetet i sank.

Församlingarna för världens kvinnor understryks av talibanernas återkomst till makten i Afghanistan och attackerna mot frihetstörstande unga kvinnor och män i prästerskapets Iran. FN är i båda dessa länder representerat av ett tjugotal underorgan och fackorgan. I debatten hamnar dessa ibland i skottgluggen för kritiker som anser att FN gör för lite och genom sin närvaro stödjer auktoritativa regimer. Kritiken grundas ofta på oförmåga att skilja mellan olika FN-organisationers uppdrag och mandat. Att FN finns på plats med humanitär och annan verksamhet är inte sällan en förutsättning för att människor alls ska få tillgång till skolgång, vård och annan samhällsservice. I Afghanistan samarbetar FN:s befolkningsfond UNFPA med lokala myndigheter och kan på så sätt delvis kringgå talibanregimens allt hårdare dekret. I Iran försvarar barnfonden Unicef barns rätt att gå i skolan och livsmedelsprogrammet WFP stödjer flyktingar i 20 läger. I flera regioner där konflikter pågår erbjuder FN:s befolkningsfond UNFPA mödra- och hälsovård. Att FN verkar i, och rapporterar från, problematiska miljöer innebär dessutom att omvärlden kan hålla ett vakande öga på utvecklingen.

Andra delar av FN-systemet agerar genom politiska ställningstaganden och beslut. De 54 medlemmarna i FN:s ekonomiska och sociala råd beslutade den 14 december förra

året att återkalla Irans medlemskap i FN:s kvinnokommission med omedelbar verkan. Beslutet gäller för återstoden av den fyraåriga mandatperioden som löper ut 2026. USA lade fram resolutionen som fick stöd av en majoritet av medlemsländerna.

På motsvarande sätt hölls under 2022 ett särskilt möte om Afghanistan i FN-rådet för mänskliga rättigheter och FN-representanter rapporterar regelbundet om situationen för landets flickor och kvinnor. Vidare beslutade rådet i november att utreda det dödliga våldet i Iran. Omröstningen föregicks av krav från oberoende FN-expert och av ett starkt och uppförande anförande av FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter Volker Türk.

Det har sagts förut och det tål att upprepas: FN är den enda platsen där den gemensamma viljan hos alla världens länder kommer till uttryck. FN är också en aktör vars tjänstemän och chefer utför det arbete som medlemmarna efterfrågar. Å ena sidan är man normskapare och stödjare, å andra sidan granskar och kritiserar man länder när det är befogat. Förmågan att agera vakthund är beroende av stödet från medlemmarna. Det är också medlemsländerna som genom beslut i säkerhetsrådet, generalförsamlingen och andra sammanslutningar kan ta i med hårdhandskarna.

FN-arbetet har genom åren bidragit till bättre levnadsvillkor för hundratals miljoner människor. Regeringar med progressiv agenda, organisationer och enskilda måste fortsätta att stödja det politiska, humanitära och långsiktiga arbetet i världsorganisationen för stärkta rättigheter för flickor och kvinnor

■ Pekka Johansson, Svenska FN-förbundet

"Könsstympning är inte kultur och tradition"

Foto: Svenska FN-förbundet

Från vänster: Annelie Börjesson, ordförande i FN-förbundet; Ulrika Axelsson Jonsson, utredare på Socialstyrelsen; Pearl Mulkerrins, MR-rådgivare på FN-förbundet; Cecilia Berger, överläkare vid Amelmottagningen; Sarah Thomsen, Lead Policy Specialist för hälsa och SRHR, Sida samt Ulrika Grandin, UN Women Sverige.

Kvinnlig könsstympning är ett brutalt övergrepp där extremt våld utövas mot försvarslösa barn. Det var det främsta budskapet från expertpanelen vid FN-förbundets seminarium om frågan i februari.

Den 6 februari är internationella dagen mot kvinnlig könsstympning. FN-förbundet passade på att lyfta frågan genom att bjuda in till ett seminarium i Stockholm. Över 200 miljoner flickor och kvinnor världen över bedöms ha blivit könsstympade. Bara i Sverige finns nästan 40 000 personer som drabbats av den skadliga sedvänjan som innebär att den yttre delen av könsorganet skadas eller skärs bort utan medicinsk grund. Praktiken är fortfarande i bruk i över 30 av världens länder trots att ingreppet är förbjudet och ytterst farligt.

– Besvären som följer skiljer sig i omfattning samtidigt som riskerna är oerhört stora. Många kvinnor som könsstympats kan inte bli gravida och de har omfattande problem med menstruation och urinvägar. Det är också viktigt att uppmärksamma de psykiska besvär många upplever efter ingreppen, betonade Cecilia Berger, överläkare på Amelmottagningen på Södersjukhuset i Stockholm som är specialiserad på att hjälpa könsstympade kvinnor.

SKER I HEMLIGHET

Många vet inte om vad de utsatts för förrän de blir äldre, fortsatte Berger.

– Ingreppen sker ofta i hemlighet i hemmen när flickorna är väldigt unga. Många har inte förstått vidden av det som hänt.

Hur många som är drabbade är

osäkert då mörkertalet är stort. Det finns också stor okunskap, framhöll Ulrika Axelsson Jonsson, utredare på Socialstyrelsen.

– Många kvinnor och flickor känner rädsla och skam. Andra vet inte om vad de har utsatts för. Upplevelserna och besvären efter ingreppen varierar och läkare i Sverige har olika kompetens och erfarenhet och därmed olika möjligheter att upptäcka om en flicka könsstympats. Det gör att det är mycket svårt att få en helhetsbild av problemet. Det behövs mer information och att fler utbildas, sade hon.

Jämställdhetsmyndighetens utredare Arbresha Rexhepi instämde. Hon vill att organisationer och myndigheter som arbetar med frågan lär sig mer av

varandra.

– Det krävs en växelverkan mellan lokala, regionala och nationella aktörer. Projekt måste involvera såväl civilsamhälle som praktiker, myndigheter och akademiker, menade hon.

Sarah Thomsen, Sidas verksamhetsföreträdare för sexuell och reproduktiv hälsa, lyfte värdet av att insatser riktas explicit mot bekämpningen av könsstympning. Det är viktigt framför allt i det internationella arbetet, menade hon.

BRUTALT VÅLD MOT BARN

Paneldeltagarna var ense om att det är dags att sluta beskriva könsstympning som en kulturell eller religiös företeelse som enbart existerar i vissa delar av världen. I stället måste det beskrivas för vad det är, ett utbredd problem som innebär fruktansvärda ingrepp och brutalt våld mot försvarslösa barn.

Trots allvaret finns det ljusglimtar. Pernille Fenger, chef för det nordiska kontoret för FN:s befolkningsfond UNFPA, berättade om det framgångsrika arbetet med att förändra attityder som bedrivs i Etiopien och som får stöd genom FN-förbundets projekt Flicka. Fenger pekade även på det faktum att allt fler män engagerar sig i frågan.

– Män är idag i regel mer kritiska mot könsstympning än kvinnor. Att även män engagerar sig är ett viktigt steg för att fullt uppnå fullkomlig nolltolerans mot könsstympning, framhöll hon.

Moderator för samtalet var Ulrika Grandin, verksamhetschef för UN Women Sverige.

■ Eric Cornefford

ehs.se

För dig som vill studera mänskliga rättigheter!

Program • Fristående kurser • Uppdragsutbildning

**Enskilda Högskolan
Stockholm**

Enskilda Högskolan Stockholm • Åkeshovsvägen 29 • 168 39 Bromma • www.ehs.se

Foto: Svenska FN-förbundet

Genom Glokala Sverige har två tredjedelar av landets kommuner och samtliga regioner fått stöd sitt arbete med de globala målen. Nu avslutas projektet i förtid på grund av minskad finansiering från Sida. Bilden är från Malung-Sälens kommun, en av de 189 kommuner som medverkar.

Ny biståndspolitik FN-förbundet tvingas till nedskärningar

Den nya svenska regeringen har beslutat om omfattande nedskärningar i den svenska biståndsbudgeten. Många organisationer, däribland Svenska FN-förbundet, drabbas hårt.

Ett av de områden där den nya regeringen lägger om politiken är det internationella biståndet. Målet att en procent av BNP ska gå till bistånd skrotas nu och bland annat minskas stödet till information och kommunikation i Sverige, det så kallade infokomstödet, med nästan 90 procent 2023. Det drabbar organisationer i det svenska civilsamhället hårt.

– FN-förbundet påverkas på samma sätt som många andra organisationer och tvingas till relativt stora neddragningar. Det kommer också att påverka personalen på kansliet, säger Cecilia Tengroth, generalsekreterare i Svenska FN-förbundet.

– Vi står i en process där vi måste forma en helt ny organisation och nu väntar förhandlingar med facket under de kommande veckorna. Som stöd för denna process har styrelsen fattat ett inriktningsbeslut som ger vägledning, fortsätter hon.

GLOKALA SVERIGE LÄGGS NER

En omedelbar effekt för FN-förbundets del är att projektet Glokala Sverige, som bedrivs i samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD), avslutas under april månad. Två tredjedelar av landets kommuner och samtliga regioner deltar

i projektet.

– Med nedläggningen av Glokala Sverige upphör ett framgångsrikt arbete som har bidragit till genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen i landets kommuner och regioner, säger Cecilia Tengroth.

Vid denna tidnings pressläggning i mitten av februari rädde stor osäkerhet om vilka övriga förändringar i verksamheten som FN-förbundet tvingas till. Inte bara förbundets finansiering genom Sida är i förändring. Även anslaget från Utrikesdepartementet är under omarbetning.

– Förhoppningsvis kommer det ekonomiska läget att klarna inom kort. Mer information om hur vår verksamhet kommer att påverkas hoppas vi kunna ge föreningarna vid ett digitalt informationsmöte den 22 april.

"OERHÖRT LEDSAMT"

– Det hela är oerhört ledsamt för både de enskilda medarbetarna som kommer att påverkas och för mycket av den fina verksamhet som vi byggt upp genom åren och som nu kommer att behöva förändras. Men exakt vad vi kommer att sluta göra, förändra eller till och med börja göra som är helt nytt, det får vi återkomma till när de fackliga förhandlingarna är avslutade, säger Tengroth.

Trots de nedslående beskederna pågår verksamheten för fullt, fortsätter hon.

– Till exempel har vi just skickat ut årets första Aktion FN-paket till FN-skolorna, vi förbereder för fullt för UNG-konferensen i maj och jobbar vidare i partnerskap med våra systerförbund.

Och ute i landet pågår det ideella arbetet i FN-rörelsen precis som vanligt, fortsätter hon.

– Allt det fantastiska arbete som medlemmarna och lokalföreningarna gör kan givetvis fortsätta och påverkas inte av kansliorganisationen. Det finns också finansiering som föreningar kan söka lokalt hos sin kommun eller region. Det är något jag tror vi behöver bli bättre på att tipsa om.

BESLUT OM INRIKTNING

Den 10 februari sammanträdde FN-förbundets styrelse och fattade då ett inriktningsbeslut som ska vägleda kansliledningen i den förändringsprocess som nu blir nödvändig.

– I en tid då vår verksamhet är mer betydelsefull än på länge påverkas också det svenska civilsamhället av en global utveckling mot förändrad biståndspolitik och nya prioriteringar säger Annelie Börjesson, ordförande.

– Därför behöver förbundet utveckla en mer diversifierad finansieringsmodell. Styrelsen säger i sitt inriktningsbeslut att Svenska FN-förbundet ska vara navet i Sverige för engagemanget för ett starkt FN. Vi vill därför fortsätta att utveckla en modern och attraktiv organisation där det är enkelt att engagera sig.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Foto: Försvarsmakten/Antonia Schistedt

En svensk soldat pratar med några barn i november 2022 i samband med patrullering under den sista operationen inom ramen för Sveriges bidrag till Minusma.

Tufft läge när västländer lämnar Mali

Sedan 2014 har svenska soldater deltagit i FN:s fredsbevarande insats i Mali. Innan sommarens slut ska de nu återvända hem, efter ett beslut av den tidigare regeringen i mars 2022.

– Det främsta argumentet för beslutet är den maliska militärjuntans relation med ryska Wagnergruppen, berättar Jens Petersson, Svenska FN-förbundets seniora rådgivare i fredsfrågor.

FÖRVÄRRADES 2012

Västafrikanska Mali har en rik historia präglad av såväl storhetstider som ett repressivt kolonialstyre och återkommande konflikter mellan olika folkgrupper. Längre var Mali på väg mot en ljusare framtid men situationen förvärrades 2012 efter ett jihadistuppror i norra delen av landet och en efterföljande statskupp. Året efter klassade situationen som ett hot mot den internationella säkerheten av säkerhetsrådet och en fredsbevarande insats, Minusma, startades.

– Målet var att skapa stabilitet i landet och dämpa det ökande våldet. Fredsinsatsen fick ett brett mandat. I

uppdraget ingick att motverka laglöshet, stärka myndigheter och agera mot terrorhot. Insatserna i Mali har varit såväl mjuka och civila som hårda och militära, säger Jens Petersson.

SVENSKAR ÅKER HEM

Det svenska bidraget till Minusma var främst inriktat mot informationsinhämtning i norra Mali. Nu återvänder alltså svenska trupper hem, och flera andra västeuropeiska länder, såsom Storbritannien och Tyskland, har valt att gå samma väg. Detta trots att behoven av internationellt fredsfrämjande arbete fortsatt är stora i landet. Mali har plågats av två militärkupper de senaste åren och terrorhotet består i landet som är ett av världens fattigaste och mest bidragsberoende.

– Idag har konflikterna pågått och förvärrats under en längre tid. Malis militärjunta har dessutom börjat närma sig Ryssland och Wagnergruppen, en legosoldatsgrupp som är ökad för sina brott mot mänskliga rättigheter, berättar Jens Petersson.

Ett misslyckat fredsuppdrag, skulle

vissa säga om insatsen. En utveckling som var omöjlig att hindra, menar andra. Jens Petersson nyanserar bilden.

– Hur omvärlden och FN-systemet generellt har reagerat är ett misslyckande. Man borde ha reagerat hårdare när situationen förvärrades 2012, och tydligare fördömt statskupperna 2020 och 2021. Den fredsbevarande insatsen har dock gjort stor skillnad. Den var absolut nödvändig för att skapa någon typ av stabilitet i norra Mali.

Jens Petersson menar att det alltid finns en risk att FN:s fredsbevarande insatser inte får avsedd effekt. Insatserna är menade att stabilisera situationen i värdlandet, inte tvinga fram en viss utveckling.

– Det är ett stort dilemma. Jag personligen hade velat att FN i sin helhet svarat hårdare och ställt militärjuntan ett ultimatum; ”om ni vill ha vår hjälp, får ni inte samarbeta med Wagnerstyrkor eller begå brott mot mänskliga rättigheter”. Samtidigt ska FN inte vara en imperialistisk organisation som bestämmer hur regeringarna ska styra sina länder.

INSATSEN FORTSÄTTER

Trots att flera länder nu avslutar sitt bidrag till Minusma, kommer insatsen fortsätta. Trenden att afrikanska och asiatiska länder blir alltmer involverade i FN:s insatser är tydlig även i Mali. En utveckling på både gott och ont, menar Jens Petersson.

– Soldater från andra delar av världen än Europa är inte nödvändigtvis mindre godhjärtade eller sämre soldater, men de har generellt sämre utbildning och mindre erfarenhet av demokratiskt arbete. Min åsikt är att västeuropeiska länder ”fegar ur” när man drar sig ur fredsinsatserna, eftersom de samtidigt argumenterar för att andra länder ska öka sitt engagemang.

Trots oroligheter menar Jens Petersson att det finns anledning att se på framtiden med tillförsikt. Främst lyfter han den maliska befolkningen motståndskraft.

– Det är troligt att folket ifrågasätter juntan, ställer krav på demokrati och rättvisa och att de ifrågasätter samarbetet med Wagnergruppen. Förhoppningsvis finns det demokratiska krafter kvar i landet.

■ Eric Cornefford

Mina krig: Politik och diplomati i fredens tjänst

Av Carl Bildt

Under 2022 utkom två memoarböcker av tidigare utrikesministrar som också haft internationella uppdrag – Jan Eliasson och Carl Bildt. Bildt vill egentligen inte kalla sin bok memoarer men det är svårt att hitta en mer lämplig beteckning.

Tillsammans ger de båda böckerna en god bild av Sveriges roll i världspolitik. Eliasson har varit FN:s vice generalsekreterare; Bildt har varit statsminister, fredsförhandlare samt särskilt sändebud för världshälsoorganisationen WHO. Socialdemokraten Eliasson har i huvudsak varit "lagspelare", moderaten Bildt till stor del en "solospelare". Medan Eliasson i huvudsak förlitat sig på FN har Bildt främst satt sin tillit till EU och Nato.

Mina krig (Bonniers) kan ses som en fortsättning på Bildts tidigare bok *Den nya oredans tid* (Bonniers 2019). "Den stora oredans tid" är ett begrepp

som brukar syfta på ryskt 1600-tal. Med "den gamla oredan" menar dock Bildt i stället 1800-talets världsordning. Den nya oredan följde efter den tid av förhoppningar som upplevdes efter Berlinmurens fall. I och med Rysslands invasion av Ukraina har vi nu gått in i "de nya farornas tid". 200 år av svensk neutralitet, som enligt Bildt delvis varit en myt, måste nu överges för medlemskap i Nato.

Carl Bildt skriver på ett medryckande sätt men boken skulle ha tjänat på ett mer koncist format än 618 sidor. Mer än 200 sidor ägnas åt utvecklingen

i Ukraina. Här ger Bildt en mycket god bakgrund till dagens situation. Han ger också en god beskrivning av hur demokratin successivt avvecklats i Ryssland. Dessutom beskriver han kriser i de forna Sovjetrepublikerna Estland och Georgien.

Endast en fjärdedel av boken handlar om hans medlingsuppdrag i forna Jugoslavien. Här borde i stället tyngdpunkten

ha legat. Ett personregister finns men tyvärr inget register över de många förkortningar som förekommer i boken.

Carl Bildts bok är väl läsvärd.

■ Ingemar Andersson

Nordiskt FN-möte i Köpenhamn

I februari samlades företrädare för FN, de nordiska FN-förbunden samt ledamöter i de nordiska parlamenten till ett gemensamt möte i Köpenhamn om aktuella FN-frågor. Mötet ägde rum i den så kallade FN-staden som huserar ett tiotal FN-organisationer, bland annat de nordiska kontoren för FN:s befolkningsfond UNFPA, FN:s utvecklingsprogram UNDP samt UN Women.

Diskussionerna kretsade kring FN:s roll i tider av konflikt, pandemi och klimatkris.

– Vi diskuterade särskilt frågan om finansiering av FN-arbetet och vikten av ett fortsatt starkt nordiskt stöd för multilateralism och FN-systemet säger Cecilia Tengroth som representerade Svenska FN-förbundet tillsammans med ordförande Annelie Börjesson samt ytterligare fyra ledamöter ur förbundsstyrelsen.

Anna Höggren,

32 år, sitter i FN-förbundets styrelse sedan 2021. Hon bor i Stockholm och är just nu föräldraledig med sitt första barn.

Hur har det varit hittills att sitta i förbundsstyrelsen, tycker du?

Det är utmanande tider för många organisationer som arbetar för fred och MR. Styrelsen har behövt prioritera tunga strategiska frågor. Som ny i styrelsen har det inneburit en kort startsträcka för att sätta sig in i arbetet. Samtidigt känns det särskilt viktigt att vara del av en folkrörelse med fred som målsättning i en tid som präglas av det motsatta.

Vilka sakfrågor har du drivit under din tid i styrelsen?

Vi befinner oss i en mycket utmanande situation, dels kopplat till världsläget men också på hemmaplan med nedskärningar i biståndsbudgeten. Mitt, liksom hela styrelsens, fokus har varit på de ekonomiska och organisatoriska utmaningar som uppstått. Värt att nämna är

att intressanta och hoppfyllda diskussioner har uppkommit i samband med detta – om hur vi bygger ett starkare FN liksom en starkare folkrörelse och hur FN-förbundet i framtiden kan bli robust och klara snabbt ändrade förutsättningar. Utöver det ser jag fram emot att i större utsträckning lyfta in klimatrelaterade säkerhetsrisker i diskussionerna.

Hur ser du på FN-förbundets roll i samhället och den nuvarande situationen? Det finns anledning att påminna sig om varför FN en gång i tiden bildades. Människor är just nu i akut behov av bistånd i kombination med klimatkris och utarmning av biologisk mångfald. Listan med utmaningar kan göras lång och FN behövs mer än någonsin. "Håll i och håll ut" räcker inte heller. I stället behöver vårt arbete växlas upp och folkrörelsen bli ännu starkare.

Foto: privat

Emmy Slättli och Milton Eih är engagerade i de stora FN-rollspel som varje år arrangeras på FN-skolan ProCivitas Malmö.

FN:s generalförsamling flyttar in på Malmö Live

Det är högt i tak, både bildligt och bokstavligt, när FN-skolan ProCivitas intar den nybyggda och moderna konferenssalen på Malmö Live med sitt FN-rollspel.

Malmö Live är för dagen fyllt med kostymklädda delegater, entusiasm och ambition. Representanten från Israel går upp på scenen, harklar sig lite nervöst och startar sedan sitt anförande: "Ärade delegater, ärade presidium, damer och herrar". Idag är det huvudförhandling i generalförsamlingen och delegaterna är väl förberedda.

— Skolan tar verkligen rollspelet seriöst. Det är fantastiskt att kunna vara i en sådan här lokal, det blir en helt annan känsla då, säger Emmy Slättli, en av de deltagande i ProCivitas Malmös FN-rollspel.

VÄXANDE INTRESSE

Rollspelet har lett till att engagemanget för globala frågor har vuxit på skolan, berättar hon.

— Förra året var vi bara åtta personer i FN-föreningen men i år är vi uppe i 50 personer. Den har vuxit fort. Det är verkligen roligt att det är ett så stort intresse.

Emmy har själv ett starkt intresse för FN-frågor och var i oktober en av 17 elever från svenska FN-skolor som deltog i ett internatio-

nell FN-rollspel i Albanien. Flera andra elever på skolan har också deltagit i FN-rollspel ute i världen.

Tanken med FN-rollspel (på engelska Model United Nations, MUN) är att de unga deltagarna ska få insyn i hur FN fungerar, hur man kommunicerar i generalförsamlingen och hur man når internationella överenskommelser. Eleverna agerar diplomater från olika länder. Det är en uppgift som rollspelarna på ProCivitas inte tar lättvindigt på. Amanda Munther, som repre-

Amanda Munther representerar Nigeria.

sentarar Nigeria, berättar hur hon och hennes delegation studerat sitt lands egen specifika kontext.

— Vi är alla med i en delegation och har samtidigt egna spetsområden som vi läst lite mer om. Jag har framför allt läst på om Nigerias syn på miljöfrågor. Det har varit väldigt spännande att få sätta sig in i ett annat lands kontext men också svårt. Det är svårare att hitta tillgänglig och pålitlig information om Nigeria än om Sverige, berättar hon.

SPÄNNANDE DEBATT

I lokalen på Malmö Live, som för dagen iklätt sig rollen som generalförsamling, splittrar Polens resolution delegationerna. En intensiv debatt inleds och diskussioner förs om medlemsstaternas självbestämmanderätt i frågor om samkönade äktenskap. Publiken, bestående av elever från skolan, följer det hela med spänning. På scenen går delegaterna fram och håller sina anföranden. Med stadig hand leder presidiet debatten och påminner om ordningsregler och talarordning.

Efter lång tids diplomatiskt knådande är det så dags för votering. Delegationerna lyfter sina skyltar för att visa om de vill rösta för eller emot resolutionen. Efter noga genomgång av rösterna slår presideordföranden fast att Polens resolution är nedröstad.

Milton Eih, som förra året deltog i rollspelet, sitter i år i presidiet. Det är en roll som föräras de delegater som presterat bra året innan. Varje år utdelas pris till den delegat som gjort bäst ifrån sig under rollspelet.

— Det blir lite prestigefullt, jag tror att det delvis är därför som intresset ökat så mycket. Alla är pålästa och vill verkligen göra bra ifrån sig, berättar han.

Milton Eih's entusiasm skiner igenom när han pratar om rollspelet.

— Hörde du om kidnappningen? En av delegaterna har bortförts och nu ska delegaterna diskutera det i generalförsamlingen efter lunch!

STOLT OCH NÖJD LÄRARE

När dagen är slut på Malmö Live berättar en stolt och nöjd Jonas Berg, lärare i samhällskunskap, psykologi och filosofi, om rollspelets betydelse:

— Det leder till personlig utveckling. Eleverna lär sig att våga tala formellt och diplomatiskt inför andra människor om viktiga ämnen. Det väcker ett seriöst intresse för mänskliga rättigheter, Agenda 2030 och internationella relationer i stort.

■ Text och foto: Eric Cornefford

Karriär inom FN lyftes av Stockholmsstudenter

Foto: Stockholms FN-förenings studentsektion
Panelsamtal om att jobba i FN. Från vänster: Cecilia Tengroth, Amanda Weyler, Aase Smedler, Shanti Ingeström, Oscar Molander och Blerim Salihi.

Stockholms FN-förenings studentsektion genomförde i november ett event på Stockholms universitet om att göra karriär inom FN.

Hur gör man för att få jobb inom FN och hur är det att jobba i FN-systemet? Det ville studentsektionen inom Stockholms FN-förening belysa och arrangerade därför ett panelsamtal och mingel på Stockholms universitet på detta tema.

Panelen bestod av fem namnkunniga personer med olika erfarenheter av FN-systemet: *Cecilia Tengroth*, generalsekreterare på Svenska FN-förbundet och tidigare stabschef på svenska Röda Korset; *Amanda Weyler*, senior polycyspecialist på Sida med lång

erfarenhet av arbete för FN:s kontor för samordning av humanitära insatser; *Aase Smedler*, ordförande för Stockholms FN-förening och tidigare landrepresentant för FN i flera länder i Latinamerika och Afrika; *Shanti Ingeström*, barnrättsrådgivare på Unicef Sverige och *Oscar Molander*, Sveriges ungdomsrepresentant i FN 2022-23.

Samtalet modererades av Blerim Salihi, studentambassadör vid universitetet. De närmare 60 åhörarna fick också tillfälle att mingla med panelisterna före och efter samtalet. "Det blev väldigt lyckat, lokalen var fullsatt och alla gick hem nöjda", rapporterar Nicklas Widing från studentsektionen.

Situationen i Iran uppmärksammas landet runt

Flera FN-föreningar har under de gångna månaderna valt att uppmärksamma protesterna mot regimen i Iran och dess brutala våld mot ungdomar som kräver demokrati och frihet.

Ett exempel är FN-föreningen i Vårgårda som i januari bjöd in till en temakväll på biblioteket med Vårgårdabon Nahid Khatai och hennes dotter Shadi Rafei. De har rötterna i Iran och kunde berätta om vad som händer de som nu protesterar mot moralpolis och förtryck: misshandel, tortyr, fängslanden, avrättningar och nya och värre restriktioner riktade mot kvinnor.

Nahid, med erfarenhet från Iran både före och efter revolutionen 1979, vittnade om hur kvinnor tidigare kunde klä sig, arbeta och delta i samhällslivet som i vilket europeiskt land som helst. Revolutionen förändrade allt. Nu, efter 44 år av våld och förtryck, är missnöjet mycket stort och mordet på Mahsa Amini i september utlöste starka och utdragna protester från både kvinnor, flickor och män. Nahids brorson hör till dem som fängslats och misshandlats svårt.

Shadi Rafei och Nahid Khatai berättar om situationen i Iran.

Nahid och Shadi avslutade med en appell om att svenska folket ska fördöma Irans regim och dess våld och förtryck, att Sverige ska kräva omedelbart stopp på avrättningarna

Foto: Vårgårda FN-förening
Bokbord och manifestation på Stockholms universitet.

i landet och att EU ska terroriststämpla det islamiska revolutionsgardet.

BOKBORD OCH MANIFESTATION

En annan FN-förening som agerat i samma fråga är Stockholms FN-förening vars studentsektion i samarbete med Amnesty arrangerade ett bokbord och solidaritetsmanifestation på Stockholms universitet i december. Många stannade till och pratade och skrev också under en namninsamling om att stoppa avrättningarna i Iran.

Dags för anmälan till UNG23!

Varje år arrangerar FN-förbundet en nationell konferens för FN-skolelever och medlemmar i åldern 16 till 26 år. Helgen fungerar som en mötesplats där unga i FN-rörelsen får möjlighet att träffa andra som brinner för samma frågor, utbyta idéer och erfarenheter och lära sig mer om FN.

Årets konferens äger rum den 12-14 maj på Kärsögården i Stockholm och temat är *demokrati och mänskliga rättigheter*. Läs mer och anmäl dig på www.fn.se/ung!

Förändringar i styrelsen

Niklas Carlsson och Maria Andersson Willner har lämnat sina uppdrag i Svenska FN-förbundets styrelse. Carl Lindgren har adjungerats till styrelsen i syfte att tillföra ekonomisk och strategisk kompetens. Carl har mångårig

erfarenhet av bland annat revision och bolagsstyrning.

Personalnytt

Malin Swartling är vikarierande ungdomssekreterare och Mattias Wihlgård är vikarierande kommunikatör.

Vårens praktikanter vid kansliet i Stockholm är Ebba Englund (på enheten för förenings- och medlemsutveckling), Eric Cornefford (Världshorisont) och Hanne Andersson (skola/förenings- och medlemsutveckling).

Vårens internationella praktikanter är Louise Christiansson (Tanzania) och Josefin Stenquist (Georgien).

Nya ungdomsambassadörer

FN-förbundet driver sedan 2012 ett årligt ambassadörsprogram för engagerade unga medlemmar. I år har 18 utvalda ungdomar från hela Sverige utbildats i de globala målen. De står nu

FN-förbundets ambassadörer 2023. Övre raden från vänster: Bennet Monheim, Isak Sörling, Abdullateef Al-jumaili, Pontus Tegström, Sofia Bergström, Tilde Vallbo, Nurfer Aslan och Linnea Hildorsson. Undre raden från vänster: Tova Ståhlberg, Emmy Slättli, Felicia Andersson, Kitayapat Chanpitak och Julia Ståhlroos.

redo att hjälpa till med att sprida kunskap om hållbar utveckling för att vi ska nå de globala målen i tid.

På www.fn.se/ambassadörer kan du läsa mer i vårt presentationshäfte och boka en kostnadsfri föreläsning!

Starta en egen insamling och bidra till en bättre värld!

Tillsammans med familj, vänner eller kollegor kan du nu göra en insats genom att starta en egen insamling till förmån för FN-förbundets arbete! Dela med dig av det du brinner för och inspirera så många som möjligt att bidra till din insamling. Det är enkelt, roligt och snabbt gjort.

Bara fantasin sätter gränserna. Starta en insamling inför en födelsedag, ett jubileum, ett dop, till minne av någon som gått bort eller bara för att! Du kan samla in pengar själv eller så kan du involvera kontoret, Korpenlaget, grannarna, sportklubben, släkten eller vännerna. Med ditt engagemang och din röst är förändring möjlig.

Gå till egeninsamling.fn.se, starta, sprid och gör skillnad! Lycka till!

FN-förbundet inleder samarbete med Albanien

I februari fattade Svenska FN-förbundet beslut om att inleda ett nytt utvecklings-samarbete med Albanien FN-förbund. Sedan tidigare bedrivs samarbete med FN-förbunden i Armenien, Georgien och Tanzania.

– Albanien är ett spännande land som utvecklats mycket de senaste åren med minskad arbetslöshet, reformer för EU-medlemskap och ett stärkt rättssystem. Samtidigt kvarstår utmaningar med bland annat mänskliga rättigheter och jämställdhet. Dess FN-förbund är motiverat och målmedvetet att vara en drivkraft för positiv förändring som en del av civilsamhället i landet, berättar Mikaela Engwall, ansvarig för internationella programmet på Svenska FN-förbundet.

Det albanska FN-förbundet startade som ett ungdomsförbund så sent som 2016 och har gjort ett imponerande arbete på kort tid, fortsätter Mikaela Engwall. Planen är att samarbeta i frågor om fred och säkerhet.

INVOLVERAR UNGA

– De har varit väldigt duktiga på att involvera unga i arbetet för fredliga och inkluderande samhällen vilket är viktigare än någonsin i Europa idag.

Andra aktörer som samarbetat med Albanien FN-förbund har hyllat föreningsdriv och har haft goda erfarenheter, fortsätter hon.

– Vi ställer höga krav på de FN-förbund som vi samarbetar med. Albanien FN-förbund möter kraven

väl. De har en organisation som är starkt präglad av interndemokrati, transparens och ansvarskrävande. Jag är övertygad om att det kommer att vara ett effektivt, välfungerande och jämställt samarbete där vi lär oss av varandra, säger hon.

DELEGATION FRÅN SVERIGE

En delegation från Svenska FN-förbundet, bestående av ordförande, internationella programavdelningen och skolenheten, besökte Albanien i oktober. Syftet var att utforska möjligheterna för samarbete samt att stötta svenska ungdomar från FN-rörelsen som deltog på ett FN-rollspel i Tirana. Under resan besöktes även FN:s landskontor och svenska ambassaden.

■ Eric Cornefford

ANNELIE BÖRJESSON
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

”Jag hör än i dag...”

Jag hör än i dag min lillasysters skrik trots att det gått nästan 50 år sedan hon könsstympades. Det var fruktansvärt.” Inte ett öga i rummet var torrt när en man, ursprungligen från Eritrea, berättade om när hans lillasyster utsattes för detta omänskliga övergrepp. Det var en tuff dag sensommaren 2014 när jag fick ta del av hans historia. Vi var i FN:s högkvarter och hade träffat FN:s särskilda sändebud för sexuellt våld i krig och konflikt. Jag var gravid och hade också en fyraårig dotter hemma. Berättelsen och bilderna som visades gjorde mig nästan kräkfärdig. Ofta blundade jag och hoppades att ingen skulle se.

Enligt Unicef könsstympas omkring fyra miljoner flickor varje år. Det är ett grovt brott mot de mänskliga rättigheterna. Varje liten tjej som utsätts kan få fysiska och psykiska men för livet – om hon överlever. Denna skadliga tradition måste bort. Mycket görs, inte minst genom UNFPA:s arbete med att förändra attityder och normer. Här är mäns röster viktiga – faktum är att fler män än kvinnor är emot denna skadliga sedvänja.

FN-förbundets projekt Flicka har under årens lopp hjälpt många flickor att undgå könsstympning. Projektet har också fokus på att motverka barnnäktenskap som ca 12 miljoner flickor tvingas in i varje år. Det motsvarar ungefär 33 000 barn varje dag som förlorar rätten att bestämma över sin kropp och sitt liv. Många blir gravida och utsätts för våld. Under pandemin ökade antalet barnnäktenskap liksom våldet mot kvinnor – i FN-sammanhang används termen skuggpandemi. Nedstängda samhällen kan vara förödande eftersom hemmet inte alltid är den tryggaste platsen för flickor och kvinnor.

På senare år har det skett ett bakslag för flickors och kvinnors rättigheter, till exempel i Afghanistan och Iran. Aborträtten ifrågasätts, lika lön för lika arbete är långt ifrån självklart och diskriminering av kvinnor är ett faktum. Du och jag kan hjälpa och påverka i rätt riktning – i allt från mindre orättvisor till det fruktansvärda övergrepp som lillasystern tvingades genomlida. Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter!

Nästa nummer

... av Världshorisont kommer ut den 1 juni med ungas röst och deltagande som tema.

Över 41 procent av världens befolkning är under 25 år och det är den befolkningsgrupp som berörs allra mest av de politiska vägval som dagens beslutsfattare gör. Mot den bakgrunden är det viktigt att barns och ungas röster hörs och att de får reellt inflytande i olika sammanhang. I vårt temanummer tittar vi närmare på frågan och rapporterar också från den svenska FN-rörelsen där ungdomar länge varit en prioriterad målgrupp.

Foto: UNICEF/Chasani

Hjälp till att sprida kunskap och engagemang om globala frågor med hjälp av Världshorisont. Beställ en bunt tidningar genom att mejla vardshorisont@fn.se!

FN-förbundet
UNA SWEDEN

TILLSAMMANS FÖR FLICKORS OCH KVINNORS RÄTTIGHETER

Kvinnlig könsstympning måste stoppas!

Du behövs i den fortsatta kampen för flickors rättigheter.

Swisha en gåva till 900 56 38 och ange "flicka1" eller bli månadsgivare på fn.se.

Ge en gåva!

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL